

Dětská neurologie: raketově se rozvíjející obor

prof. MUDr. Pavel Kršek, Ph.D. – editor hlavního tématu, předseda Společnosti dětské neurologie ČLS JEP

Klinika dětské neurologie 2. LF UK a FN Motol, Praha

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, dětská neurologie patří v obecném povědomí k mladším lékařským oborům, přesto lze její historii datovat již od konce 2. světové války. Česká škola se přitom do historie tohoto oboru zapsala nerasmazatelným písmem. Již ve čtyřicátých letech zakládali akademik Kamil Henner v Praze a profesor Karel Popek v Brně samostatná dětská oddělení při větších neurologických klinikách. K rozvoji oboru významně přispěl profesor Ivan Lesný, který v r. 1957 založil Sekci dětské neurologie jako vůbec první vědeckou organizaci dětské neurologie na světě. Od stejného roku u nás probíhají atestace z dětské neurologie, od r. 1958 pak i pravidelné každoroční konference (Dny dětské neurologie). V r. 1967 byla založena Subkatedra dětské neurologie při Katedře neurologie IPVZ, v r. 1971 vzniká první samostatné klinické pracoviště (Klinika dětské neurologie 2. LF UK a FN Motol), v r. 1994 pak samostatná Společnost dětské neurologie ČLS JEP. Z řady dalších osobností oboru můžeme jmenovat například doktora Václava Vojtu, docenta Jana Dittricha, docenta Vladimíra Vlacha a primáře Jiřího Dolanského.

Dětská neurologie však v žádném případě není oborem nostalgicky hledícím do své minulosti. Držíte v rukách číslo Neurologie pro praxi, které přibližuje některé z aktuálních trendů v diagnostice a léčbě vybraných skupin neurologických onemocnění u dětí. Věřím, že Vám nabídne poutavé a poučné čtení, které zcela vyvrátí donedávna tradovaný mýtus, že dětská neurologie je trochu smutným oborem, jelikož řada neurologických onemocnění je chronických, léčitelných obtížně či vůbec, u kterých často ani neznáme přesnou příčinu. Každé z následujících šesti sdělení přesvědčivě ukazuje, jak revoluční pokrok se zcela konkrétním pozitivním dopadem na osudy dětských pacientů

v různých oblastech našeho oboru v posledních letech nastal.

Vybrali jsme oblasti, u kterých je ohromný skok dopředu přímo hmatatelný: chirurgickou léčbu epilepsie, poznání genetických příčin epilepsie, dědičné metabolické poruchy s neurologickou symptomatologií, autoimunitní onemocnění CNS, problematiku nervosvalových a neurokutánních onemocnění u dětí. Řada dalších sdělení s podobným obsahem by mohla následovat, namátkou problematika neurovývojových onemocnění, neuroonkologie, spánkových poruch v dětském věku, intenzivní péče v dětské neurologii či zcela nově se rozvíjející paliativní medicína u dětí se závažnými neurologickými chorobami. Doufáme, že vybraná témata probudí Váš zájem o bližší seznámení se s nejnovějšími trendy jak v těchto, tak dalších oblastech diagnostiky a léčby neurologických onemocnění u dětí.

Budeme-li číst následující sdělení pozorně, nemůže nám uniknout fakt, že tři témata se jimi táhnou jako červená nit; navzdory na první pohled značně odlišné povaze diskutovaných onemocnění.

1. Nově se objevující naděje pro dětské pacienty s dříve neléčitelnými či obtížně léčitelnými chorobami. Zejména moderní neurozobrazovací metody a molekulárně-genetická diagnostika nám umožňují odhalit přesnou příčinu onemocnění, inovativní léčebné postupy pak již alespoň u části jednotek nabízí jejich kauzální ovlivnění. Reálně se tak mění například prognóza dětí s farmakologicky nevládnutelnou fokální epilepsií, závažnými autoimunitními chorobami, ale i geneticky podmíněnými onemocněními jako jsou svalové dystrofie, spinální muskulární atrofie či některé dědičné metabolické poruchy. Pacientům s kauzálně neléčitelným onemocněním pak nezdá se alespoň ulevit od jejich potíží a zlepšit tak kvalitu života.

2. Zásadní význam co nejčasnější diagnostiky a léčby pro prognózu pacientů. I když jsme svědky revolučního pokroku léčebných metod, zásadním předpokladem jejich úspěchu zůstává časná správná diagnostika. Ta nezdá se záviset na co nejčasnějším odeslání pacienta k vyšetření v příslušném specializovaném centru. Současné číslo Neurologie pro praxi proto chápeme i jako nabídku těchto center kolegům z terénu: jsme připraveni se indikovaných případů ujmout; referujte je prosím raději dříve nežli později. Vyjma nejnovějších diagnostických a léčebných postupů (včetně možnosti zařazení některých případů do probíhajících klinických studií) nabízí uznaná centra rodinám nemocných dětí i další komplexní péči, včetně psychosociální podpory.

3. Naprostá nezbytnost široké mezioborové spolupráce při péči o děti se závažnými neurologickými chorobami. S jen mírnou nadšákou lze říci, že sám dětský neurolog již dnes nezvládne nic, nepracuje-li v jednom týmu s řadou dalších expertů – jen namátkou radiologů, genetiků, neurochirurgů, ortopedů, rehabilitačních lékařů, fyzioterapeutů, psychologů, logopedů, apod. Tato spolupráce dnes navíc nemůže zůstat výhradně na národní úrovni; jsme svědky vzniku mezinárodních pracovních týmů, které na základě analýzy a sledování velkých skupin pacientů definují optimální diagnostické a léčebné standardy pro jednotlivá onemocnění. Můžeme s potěšením informovat, že některá klinická pracoviště dětské neurologie v ČR jsou součástí více takových týmů, např. v rámci Evropské referenční sítě pro vzácná onemocnění (ERN).

Věřím, milé kolegyně a milí kolegové, že Vás četba našich sdělení zaujme a bude motivovat k hlubšímu zájmu o dětskou neurologii; mladší kolegy pak třeba vybídne i ke specializaci v tomto oboru.

KORESPONDENČNÍ ADRESA AUTORA:
prof. MUDr. Pavel Kršek, Ph.D., pavel.krsek@lfmotol.cz
Klinika dětské neurologie 2. LF UK a FN Motol, V Úvalu 84, 150 06 Praha

Cit. zkr: Neurol. praxi 2018; 19(2): 86